

't "Jussedurke"

Jaargang 4, nummer 2, Juli 2004

Van de Redactie

Beste lezers,

In dit nummer leest u over de activiteiten die er zijn geweest en over een bezoek van enkele van onze leden aan de eerste prijswinnaar van het Jaar van de Boerderij in 2003.

"Bergse knollen"

We hebben aan Jan van Schaijk gevraagd, of hij ons uit kon leggen, waarom wij (inwoners van Berghem) "Bergse knollen uit het Knollenrijk" genoemd worden.

Onder voorbehoud, en eventueel is er nog een andere versie van de Bergse knol (gaarne reactie), wil Jan van Schaijk toch een poging wagen:

"Bergse knollen".

Waar komt die naam vandaan?

Het is zeker, dat het niet over paarden gaat. Het gaat naar mijn mening gewoon over "grûûn" - knolgroen wel te verstaan. Knolgroenzaad was tot voor 50 - 60 jaar terug niet te koop zoals nu in zakjes van 1 kg. Iedere veehouder verbouwde zijn eigen groenzaad meestal in den binnenhof.

De knollen werden in de herfst uitgezocht en verzameld, en in het voorjaar geplant om zaad voort te brengen.

Soms werden er betere knollen bij de buurman of een andere kennis gevraagd, die misschien groter waren.

Ieder had zo nagenoeg zijn eigen ras "grûûn", dat toch wel overeenkomsten had.

De Bergse knol van vroeger was tot bovenaan wit, was vrij lang, en aan de onderkant zeker niet dunner dan aan de bladrand, en was in de lichte zandgrond makkelijk te plukken. Raszuiver knolgroen was er toen nauwelijks of niet; ieder had eigenlijk zijn eigen "inheems" ras. Berghem had daarom een goede naam. Misschien is dat de Bergse knol.

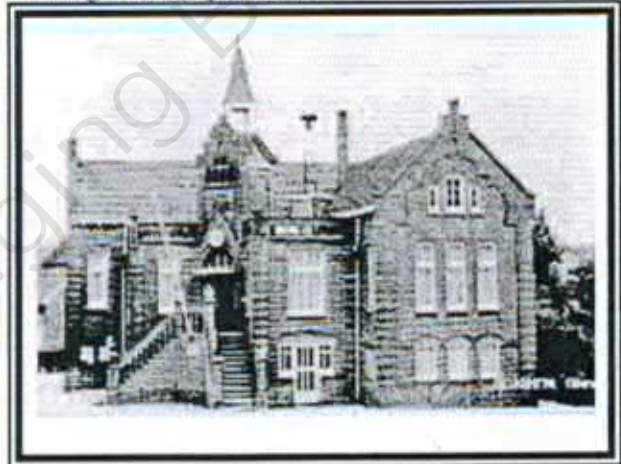
Bergse knollen werden vroeger ook vaak door de jeugd gegeten - de knol bevat veel water, en is ook wel vochtafdrijvend, daarom de naam "PISKNOL".

Mogelijk weet iemand een betere afkomst van de naam, ik geef mijn mening - meer is het niet - graag voor een betere!

Jan van Schaijk

Openstelling Expositieruimte

"Berchs-Heem" is gevestigd in het voormalig gemeentehuis van Berghem, Burg. Van Erpstraat 2.

Vaste openingstijden

1^e zondag van de maand: 11.00-13.00uur.
De maandag daaropvolgend: 19.00-21.00uur.
Ook na een telefonische afspraak via de secretaris (401327/402587) bent U van harte welkom.

Redactie Nieuwsbrief

Gerrit Bergers	0412-402587
Jan Bon	0412-401131
Maria Brukx	0412-402131
Jan van der Burgt	0412-401183

** Kopie inleveren bij de redactie of bij de secretaris van de vereniging**

E-mail adres: Berchsheem@uwnet.nl
Of: Gbergers@kabelfoon.nl

De eerste prijswinnaar, Brabantse Boerderijen, 2003.

Herman van de Camp, Toon Gremmen en Hans van Zutven gingen op bezoek.

Verslag van ons bezoek aan de eerste prijswinnaar, Brabantse Boerderijen., dit ter afsluiting van het jaar van de boerderij, 2003, en onze activiteiten.

Lokatie: Neerbroek 5, Boekel.

Bewoner: Bert van Berlo, 82 jaar, ongehuwd en geboren en getogen op deze boerderij.

De boerderij is al 3 generaties lang in het bezit van deze familie.

Bijzonderheden:

Schitterende, authentieke boerderij uit 1757- 1776. Sommige muurgedeelten, van de voorgevel, zijn nog ouder. Kortgevel.

Indeling: Vanaf de voordeur, in de voorgevel, rechts, opkamer, met daaronder, gewelfde kelder, beiden ongeveer 16 vierkante meter.

Links Den herd, met originele rood grijze plavuizen, aan de linkerkant de goeikamer en de slaapkamer. Dit alles nog in originele staat. Evenzo is de inrichting nog origineel. Aan de rechter zijde van de geut oftewel spoelkeuken, een deur naar buiten.

In den herd zijn nog twee bedsteden aanwezig maar deze zijn niet meer in gebruik.

Verder zijn in den herd nog een open schouw met haalhaak, veel oud koperwerk, een vuurplaat, een prachtig oud kabinet met aan de binnenzijde van de kastdeur nog de huiszegen. O.L.V van de Scherpenheuvel, België.

In de goeikamer zijn nog de volgende voorwerpen aanwezig, een oude tafel, verschillende religieuze schilderijen, tekens en houtsnijwerk, de rozenkrans en de klompen van de moeder van de bewoner met spreuk ORA ET LABORA, bid en werk.

De geut: hier is alles nog aanwezig, alleen geen pomp maar wel de ingang van de gewelfde kelder.

Achterhuis: nog originele gebinten, in de koestal is later een zeughouderij van 70 zeugen geweest.

Naast de boerderij staat een groot bakhuis, nu in gebruik als garage en

opslagplaats, is ook nog als woning gebruikt.

Bewoner: oudste uit het gezin van twee kinderen, had tot na de tweede wereldoorlog een gemengd bedrijf, koeien, varkens, kippen, grasland, rogge, tarwe, haver, gerst, boekweit, voederbieten,(mangels), knolgroen, enz. Later ook grove tuinbouw, voornamelijk, klein fruit. o.a. 1 ha aardbeien, 1 ha zwarte bessen, 0,5 ha frambozen. De boerderij was 12 hectaren groot. Later, werd ook laagstam fruit geteeld (appels).

Een groot gedeelte van de Boekelse schooljeugd, werkte in het plukseizoen bij van Berlo. Als hobby werden er nog bijen gehouden. Bert houdt nog steeds het erf, gras, moestuin, boomgaard, zelf bij. Volgens de bewoner is de boerderij een rijksmonument (geen plaatje). Van Berlo heeft zich op gebied van land en tuinbouw, bekwaamd door cursussen. Getuigschriften hangen in den herd en de goeikamer aan de muur.

Wij werden met ons drieën, Hans Herman en Toon heel vriendelijk ontvangen door Bert van Berlo en hebben daar ruim een uur zitten buurten. Daarna zijn we in het achterhuis gaan kijken, en ondertussen had Bert de koffie klaar met een heerlijke snee cake.

Na nog wat nagepraat en rondgekeken te hebben, vooral buiten , met onze jassen aan, had Hans de boerderij uitgebreid gefotografeerd, zowel van binnen als van buiten. We hebben afscheid genomen en de reis naar huis aanvaard. We hadden een prachtige, oude boerenhoeve gezien en kennis gemaakt met een echte, interessante Brabantse boerenmens..

Toon Gremmen.

Natuurwandeling : Zondag 9 mei.

Met liefde en plezier wil ik verslag doen van de natuurwandeling in de bossen tussen Nistelrode en Uden, welke wij samen met de heer Wim Gremmen op zondagmiddag 9 mei 2004 (moederdag) mochten maken.

Op mijn verzoek heb ik zelfs van de heer Wim Gremmen wat naslagwerk en notities mogen ontvangen (we worden

ook ouder, en kunnen niet alles meer onthouden).

Met prachtig weer, goed schoeisel en een spijkerbroek, zijn we via de verzamelplaats: het kerkplein in Berghem, per auto richting Uden gereden. We hebben gekozen voor "de Wijstgronden bij Uden", gelegen op de grens van de Peelhorst en de Peelslenk.

Onder deskundige leiding van de heer Wim Gremmen, lid van Berchs-Heem en natuurgids van het I.V.N., werden diverse bomen, planten en bloemen onder onze aandacht gebracht.

We zijn gestart bij de hoogste Brabantse stuifduin met hele oude bomen uit de late Middeleeuwen. Deze stuifduin had een hoogte van plus minus 15 meter; en je snapt niet, hoe deze bomen zich met hun zichtbare wortels, staande kunnen houden. Naast de ijverige en werkende bosmieren, kunnen we ook de vlooiestroken tegenkomen.

Ook zo'n 36 vogelsoorten vinden in de graslanden, broekbossen en singels een geschikt plekje, om hun jongen groot te brengen. Er hoeft er maar één te fluiten, en Wim vertelt ons wat voor vogel het is! Ondergetekende zag zelfs een eekhoorn aan voor een zeldzame vogel.

De Wijstgronden:

in dit gebied doet zich een bijzondere situatie voor, die veroorzaakt wordt door de Peelrandbreuk.

Hooggelegen nattere gronden grenzen aan *laaggelegen drogere* gronden. Het gebied is daarom door de provincie Noord-Brabant aangewezen als aardkundig monument.

De Peelrandbreuk scheidt de hooggelegen Peelhorst van de laaggelegen Centrale Slenk. Dit hoogteverschil is ontstaan door de verticale bewegingen van de aardkorst langs de breuk. Hoe kunnen de hooggelegen gronden van de Peelhorst NAT zijn, en de laaggelegen gronden van de Centrale Slenk droog?

De Peelrandbreuk en de hiermee samenhangende verschillen in bodemopbouw verklaren dit fenomeen.

In de Centrale Slenk kan het regenwater diep in de grond zakken, doordat er geen ondoorlatende bodemlagen voorkomen.

Op de Peelhorst daarentegen ligt onder het goed doorlatende rivierzand een minder doorlatende leemlaag.

Water, dat vanuit de ondergrond opwelt (kwelwater), bevat opgelost ijzer. Olieachtige vliesjes op het sloot-water duiden op aanwezigheid van ijzerbacteriën.

Halverwege was er een rustpauze ingelast. Jos en Jan hadden een picknicktafel gecharterd, en de mensen die aan pauze toe waren, konden zittend genieten van de heerlijke koffie, thee, koek en/of versnaperingen. Onze gids keek scherp toe, of er in deze mooie natuur niet aan het modeverschijnsel "wildplassen" werd gedaan.

Onze gids had 25 personen van onze Heemkundevereniging onder zijn hoede. Ook twee enthousiaste kinderen uit Haren genoten zichtbaar van deze leerzame natuurwandeling.

Ze mochten zelfs boeketjes veldbloemen (behalve de zeldzame soorten) verzamelen. Wat een verschillende plantensoorten en bloemen in dit gebied: drie soorten koekoeksbloemen (de echte, de dag- en de nachtbloem). Dotterbloem, de Bittere Veldkers, Fluitenkruid in de berm, kale jonkheer, de gewone berenklaauw vol met galvliegjes (dus niet de berenklaauw, die je bij een snackbar kunt kopen), Holpijp, Dravik en diverse soorten grassen, biezen en zegges. Ook de veldzuring smaakte bitter. Zelfs ik kende enkele bloemen: de boterbloem en de paardebloem.

Na de drie uur durende (inclusief de koffiepauze) mooie en leerzame natuurwandeling, was het tijd om Camping "De Pier" aan te doen voor een hoognodige "stop" en het nuttigen van een consumptie.

Wim, ook alle deelnemers, en bestuur van Berchs-Heem, bedankt voor de gezellige middag.

Gerrit Bergers

Ontspanningsavond.

Zondag 18 januari was er traditiegetrouw een avond samen met de leden van de KVO. Deze keer hadden we de groep "De Die en Ik" uitgenodigd. Een volle zaal genoot met volle teugen van hun optreden. Diverse liedjes werden er gezongen en er werden enkele typetjes op een voortreffelijke manier neergezet. Het was een geslaagde avond waar alle aanwezigen met een goed gevoel op zullen terugzien.

Het was een gezellige 'Brabantse Avond', voor herhaling vatbaar.

Lezing: Kermis in Nederland

5 februari in 't Zalencentrum door Paul Spapens.

De lezing ging over de herkomst en de ouderdom van dit naar schatting duizend jaar oude feest, 'De Kermis'. Tot de komst van radio en televisie en tot het beschikbaar komen van onderwijs en kranten voor iedereen, was de kermis de enige mogelijkheid om kennis te nemen van de nieuwste ontwikkelingen op bijvoorbeeld technologisch gebied.

Kermistheaters brachten het plaatselijk culturele leven tot bloei. Verder werd er stilgestaan bij het mirakel dat de kermis nog steeds springlevend is en uiteraard bij allerlei typische kermisgebruiken.

Het was wederom een luisterrijke en boeiende avond voor de 45 aanwezige leden.

Jaarvergadering: 17 maart 2004

De opkomst op de jaarvergadering was weer goed. Het financiële jaarverslag werd goedgekeurd evenals het laatste door Herman van de Camp gemaakte jaarverslag. Gerrit Bergers is als opvolger van Herman al een jaar actief en wordt tijdens de vergadering als nieuw bestuurslid gekozen. Lambert van Hintum en Ans den Brok waren aftredend en zijn beiden als bestuurslid herkozen (er waren geen tegenkandidaten).

Daarna werd er afscheid genomen van Herman van de Camp als bestuurslid. Herman, medeoprichter, en secretaris van onze vereniging, gaat wel uit het bestuur maar blijft wel actief voor de vereniging. Herman blijft lid van onze straatnaamcommissie en zal tevens krantenknipsels verzamelen en opplakken, zoals dat voorheen door Riet Radoes - v. d. Heijden is gedaan. En hij blijft een vraagbaak voor onze vereniging. Bovendien is Herman benoemd tot erelid van Berchs-Heem. Verder heeft Herman tijdens de vergadering het zilveren draaginsigne van verdienste alsmede een oorkonde van Brabants Heem mogen ontvangen uit handen van Harrie Boot, secretaris Brabants Heem.

Na de pauze heeft Gerard Ulijn ons diverse verhalen verteld over Berghem en inwoners van Berghem of uit de directe omgeving. Het waren mooie verhalen, prachtig verteld door Gerard.

Gerard bedankt, we hopen dat je nog eens terugkomt.

Kunst en Kitsch: Zondag 26 juni.

Charles Bastings, beëdigd taxateur uit Oss, was weer onze gast in Herbergh "Den Dort" in de Harense Steeg. Helaas was het deze keer niet zo druk. Er werden weer diverse mooie schilderijen meegebracht waarvan er enkele toch zeer de moeite waard waren. Soms werd er aangeraden om een restauratie te laten plegen. Ook speciale kandelaars werden hoog getaxeerd. Verder was er veel aardewerk, vaasjes en diverse beeldjes.

Berchs-Heem hoopt over twee jaar met medewerking van Charles Bastings weer een Kunst en Kitsch te organiseren. Voor dit jaar willen we Charles hartelijk danken!

Activiteiten

- Fototentoonstelling: september 2004
Wij zoeken enkele vrijwilligers die handen spandiensten willen verlenen voor de tentoonstelling.

Graag even doorgeven aan het bestuur.
